

O P I S   T E C H N I C Z N Y

DO KONCEPCJI REWITALIZACJI KAMIENICY MIESZKALNEJ NA ODTWORZENIE
PRACOWNI SZEWSKO – RYMARSKIEJ, W DOBRYM MIEŚCIE,
PRZY UL. SOWIŃSKIEGO NR 17

w ramach zadania:

REWITALIZACJI ZABYTKOWYCH KAMIENIC W CIĄGU ULICY SOWIŃSKIEGO, PLACU
ŚW. KATARZYNY ALEKSANDRYJSKIEJ WRAZ Z ZAGOSPODAROWANIEM PRZYLEGŁEGO
TERENU

1. Podstawa opracowania

- 1.1 Zlecenie Inwestora na opracowanie koncepcji rewitalizacji kamienic nr 5, 7, 9, 11, 15, 17 przy ul. Sowińskiego w Dobrym Mieście przy ul. Sowińskiego w Dobrym Mieście.
- 1.2 Uchwała Nr XXXVI/245/04 Rady Miejskiej w Dobrym Mieście z dnia 29 grudnia 2004 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego fragmentu miasta Dobre Miasto w rejonie ulic Kościuszki, Grunwaldzkiej, Malczewskiego, Orła Białego, Saperów, Sowińskiego i Legionów.
- 1.3 Wstępne zalecenia konserwatorskie dla planowanej inwestycji wydane przez Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Olsztynie, Warmińsko-Mazurskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, IZNR(ms)414-10/10, dn. 04.02.2010r.
- 1.4 Lokalny program rewitalizacji Dobrego Miasta na lata 2005-2008 (z projekcją do roku 2013) – aktualizacja na lata 2007-20015.
- 1.5 Inwentaryzacja architektoniczno-budowlana z orzeczeniem o stanie technicznym budynku mieszkalnego przy ul. Sowińskiego 11, w Dobrym Mieście, opracowana przez mgr inż. Mariana Wierzbowskiego w lutym 2010r.
- 1.6 Podkład geodezyjny terenu objętego opracowaniem.
- 1.7 Wizja lokalna w terenie z dokumentacją zdjęciową elewacji.
- 1.8 Ustalenia i wytyczne Inwestora.
- 1.9 Obowiązujące normy i przepisy budowlane.

2. Informacje ogólne

Przedmiotowy budynek zlokalizowany jest na działce nr 329, obręb 2 i stanowi własność Gminy Dobre Miasto.

Budynek jest jedną z zabytkowych kamieniczek i kończy pierzeję ulicy Sowińskiego.

Kamieniczki te zaliczane są do jednych z najstarszych budynków Dobrego Miasta,

albowiem ulica Sowińskiego, powstała w końcu średniowiecza, a następnie rozbudowana została w wieku XIX.

Budynek ma funkcję mieszkalną, mieści trzy lokale mieszkalne.

Obiekt jest częściowo podpiwniczony i ma trzy kondygnacje nadziemne, przy czym trzecia to poddasze użytkowe.

Wejście główne do budynku znajduje się od ulicy Sowińskiego, od strony wschodniej.

Od strony południowej budynek przylega ścianą szczytową do sąsiedniej kamienicy nr 15, zaś od strony północnej graniczy z ulicą Malczewskiego. Elewacja zachodnia znajduje się w tej samej osi, co biegnący tam dawny mur obronny. Od strony zachodniej budynek sąsiaduje z terenem zieleni parkowej.

Bryła budynku jest prosta, zwarta, zbliżona do prostopadłościanu, na planie prostokąta o wymiarach 6,02 x 7,10 m i przekrywa ją dwuspadowy dach, z lukarną, o konstrukcji drewnianej krytej dachówką ceramiczną holenderką.

Obiekt podlega ochronie konserwatorskiej i został wpisany do rejestru zabytków, dnia 02.09.1987r., na mocy decyzji KL-5340-481/87.

3. Cel i zakres opracowania

Celem opracowania jest rewitalizacja budynku na odtworzenie pracowni szewsko - rymarskiej

Rewitalizacja budynku oraz jego otoczenia ma na celu ożywienie zdegradowanych obszarów zabytkowej tkanki miejskiej Dobrego Miasta oraz zwiększenie jego potencjału kulturowego.

Remont i adaptacja ww. kamienicy prowadzona będzie w sposób, który nie wpłynie negatywnie na zachowanie substancji zabytkowej oraz umożliwi wyeksponowanie wartości zabytku (wyeksponowanie muru obronnego, pierwotnych walorów elewacji kamienicy).

Planowana pracownia szewsko – rymarska, ma przypominać oraz edukować o tradycyjnych, coraz rzadziej spotykanych rzemiosłach szewskich i rymarskich.

Oba te zawody mają swoją długą tradycję sięgającą średniowiecza, a w czasach obecnych są to zawody zanikające, zastępowane przez fabryki i maszyny.

4. Dane ogólne budynku

Ilość klatek schodowych :	1
Ilość kondygnacji:	jedna podziemna dwie nadziemne + poddasze użytkowe
Wysokość kondygnacji piwnicznej netto:	1,35 – 0,90 m

Wysokość kondygnacji naziemnych netto:	2,48 m – parter
	1,90m – I piętro
	2,13m –II piętro (poddasze)
Powierzchnia zabudowana budynku	Pz - 42,74m ²
Powierzchnia użytkowa (z piwnicą)	Pu - 95,83 m ²
Powierzchnia posadzki piwnicy	P - 17,02m ²
Kubatura netto budynku	Vc - 184,45m ³

UWAGA : Powierzchnia i kubatura liczona na podstawie wymiarów i wysokości podanych w inwentaryzacji architektoniczno-budowlanej wykonanej w lutym 2010r. przez mgr inż. M Wierzbowskiego.

5. Stan istniejący budynku

Budynek jest częściowo podpiwniczony, posiada trzy kondygnacje nadziemne, przy czym trzecia to poddasze użytkowe.

Bryła budynku jest prosta, zwarta, zbliżona do prostopadłościanu, na planie prostokąta o wymiarach 6,02 x 7,10 m i przekrywa ją dwuspadowy dach, z lukarną, o konstrukcji drewnianej krytej dachówką ceramiczną holenderką.

W elewacji wschodniej układ okien jest regularny, są to okna dwudzielne, dzielone szprosem w poziomie. W poddaszu użytkowym jest tylko jedno okno, o kształcie półkola. Pod okapem dachu biegnie gzyms.

Elewacja północna stanowiąca ścianę szczytową budynku, ma nieregularny układ okien, a okna te mają różne wymiary. W górnej części elewacji widoczny gzyms, na wysokości okapu dachu, przerywany oknem. W części zachodniej elewacji widoczne zakończenie dawnego muru obronnego.

W elewacji zachodniej występuje również regularny układ okien, biegnący pionowo w osi lukarny. Okna dwudzielne, dzielone szprosem w poziomie.

Pod okapem dachu biegnie gzyms.

Elementy konstrukcji budynku

UWAGA : Opis elementów konstrukcji wykonano na podstawie inwentaryzacji architektoniczno-budowlanej wykonanej w lutym 2010r. przez mgr inż. M Wierzbowskiego.

5.1 Fundamenty

Ławy fundamentowe z kamienia.

Stan techniczny dostateczny.

5.2 Ściany piwniczne

Ściany piwnic wykonane są z kamienia i z cegły ceramicznej pełnej.

Izolacji przeciwwilgociowej – brak.

Stan techniczny dostateczny.

5.3 Ściany i kominy budynku

Ściany zewnętrzne i wewnętrzne wykonane z cegły ceramicznej pełnej o zróżnicowanej grubości. Częścią ściany zewnętrznej, elewacji zachodniej, jest dawny mur obronny wykonany z cegły i kamienia.

Ściana szczytowa, od strony północnej jest wspólna z kamienicą nr 15.

Na ścianach widoczne są pęknięcia. Powierzchnia ścian „faluje”, ściany „nie trzymają kątów” i widać wyraźne odchylenia od pionu.

Kominy i gzymsy – ceglane.

Ściany działowe wykonane z cegły ceramicznej pełnej, na poddaszu częściowo z płyty pilśniowej na szkieletie drewnianym.

Ogólny stan techniczny ścian-dostateczny.

5.4 Stropy

Strop nad piwnicą – strop Kleina, z wypełnieniem ceglanym, sklepienie łukowe.

Stropy pozostałe w budynku- drewniane.

Ogólny stan techniczny dostateczny.

5.5 Dach

Dach dwuspadowy, drewniany, z lukarną od strony zachodniej kryty dachówką ceramiczną holenderką.

Stan techniczny konstrukcji dachu- dostateczny.

5.6 Tynki oraz powłoki malarskie

Na parterze budynku, tynki wewnętrzne ścian i sufitów wykonane są jako wapienne. Stwierdzono pęknięcia, kruszenie się i odpadanie tynku szczególnie na klatce schodowej.

Na I piętrze widoczne są odsłonięte drewniane belki stropowe.

Na poddaszu na sufitach - podbitka z płyty pilśniowej.

Ogólny stan techniczny -niedostateczny.

Tynki zewnętrzne ;

Na elewacji budynku zastosowano tynk szlachetny w kolorze szaro - zielonym.

Miejscami tynk ten odpada, widoczne są odsłonięte cegły.

Elewacje do renowacji.

Powłoki malarskie ścian i sufitów budynku wykonano farbą emulsyjną.

Na klatce schodowej i w pomieszczeniach mokrych częściowo wykonana jest lamperia farbą olejną.

Stan techniczny powłok malarskich niezadowalający, widoczne są nierówności powierzchni, niejednorodność powłoki malarskiej, przebarwienia i odstawanie farby.

5.7 Podłogi

W piwnicy - podłoga na gruncie, posadzka betonowa.

Na parterze na korytarzu – posadzka betonowa,

Pozostałe podłogi w budynku wykonane z desek , wykładzina PCV i dywanowa.

W części pomieszczeń mokrych – płytki ceramiczne terakotowe.

Stan techniczny podłóg dostateczny.

5.8 Stolarka okienna i drzwiowa

Okna w budynku – drewniane, skrzynkowe, malowane farbą olejną w kolorze białym.

Stan techniczny okien niedostateczny – silne skorodowanie (w dwóch oknach na parterze – brak szyb okiennych - obecnie zasłonięte płytami) uniemożliwia dalszą eksploatację -zalecana wymiana na warunkach konserwatorskich.

Drzwi wejściowe do budynku – drewniane -do renowacji lub do wymiany na wzór istniejących

Drzwi wewnętrzne w budynku– drewniane i płycinowe – do renowacji lub do wymiany na wzór istniejących

5.9 Schody

Schody w budynku – drewniane, zabiegowe.

Stan techniczny konstrukcji schodów - dostateczny - wymagają gruntownego remontu.

5.10 Instalacje

Budynek wyposażony jest w następujące instalacje:

- wodociągową
- kanalizacji sanitarnej
- elektryczną

5.11 Ogrzewanie

Ogrzewanie indywidualne za pomocą pieców kaflowych.

5.12 Wentylacja

Wentylacja w budynku - grawitacyjna.

6. Projektowane zmiany funkcjonalne budynku.

PARTER

- Na parterze zaprojektowano pracownię szewsko - rymarską, dostępną z holu wejściowego, a także pomieszczenie do wystawy dawnych narzędzi rzemieślniczych.
Pracownia mieści stanowisko dla rymarza, a także dwa stanowiska dla szewca i asystenta szewca. Stanowiska szewskie wyposażone są w wygodne taborety oraz stoły szewskie, na których znajdują się narzędzia niezbędne do naprawy obuwia (młotki, ambus, szydła, pilniki), a także kopyto na które nakłada się naprawiany but. Przy ścianie znajdują się półki na obuwiu do naprawy.
Stanowisko rymarza wyposażone jest w wygodny taboret oraz stół rymarski, na którym znajduje się rymarska maszyna do szycia oraz inne narzędzia rymarskie, jak konik rymarski, noże, igły, szydła.

PIETRO

- Na piętrze zaprojektowano salę ekspozycyjną wyrobów rymarskich.

PODDASZE UŻYTKOWE

- Na poddaszu zaprojektowano pomieszczenie dla ekspozycji dawnych narzędzi rzemieślniczych oraz pomieszczenie WC .

KOMUNIKACJA

- W budynku główną komunikację stanowi klatka schodowa.

7. Zestawienie powierzchni projektowanych pomieszczeń

PARTER

Oznaczenie na rys.	Nazwa Pomieszczenia	Powierzchnia użytkowa
0.1	Hol	4,91 m ²
0.2	Pracownia szewsko - rymarska	17,69 m ²
0.3	Ekspozycja dawnych narzędzi	5,77 m ²
Razem		28,37m²

I PIĘTRO

Oznaczenie na rys.	Nazwa Pomieszczenia	Powierzchnia użytkowa
1.1	Komunikacja	5,92 m ²
1.2	Sala ekspozycyjna wyrobów rymarskich	23,88 m ²
Razem		29,80 m²

PODDASZE UŻYTKOWE

Oznaczenie na rys.	Nazwa Pomieszczenia	Powierzchnia użytkowa
2.1	Komunikacja	3,99 m ²
2.2	Ekspozycja dawnych narzędzi rzemieślniczych	14,10 m ²
2.3	WC	2,55 m ²
Razem		20,64 m²

8. Zakres robót projektowanych**8.1. Roboty rozbiórkowe**

- wyburzenie części ścian, wg dokumentacji rysunkowej
- rozebranie obudowy konstrukcji dachu, do odsłonięcia elementów konstrukcji dachu w celu sprawdzenia ich stanu technicznego;
- rozebranie części podłóg – zdjęcie części desek podłogowych.
- demontaż starej stolarki okiennej i drzwiowej;
- usunięcie zniszczonych tynków i okładzin ścian
- usunięcie istniejącej podbitki drewnianej;
- demontaż obróbek blacharskich
- rozbiórka komina ponad dachem
- demontaż istniejących urządzeń sanitarnych
- rozbiórka schodów drewnianych

8.2. Projektowane roboty budowlane**8.2.1. Zamurowania**

W celu dostosowania budynku do nowej funkcji przewidziano zamurowania, które należy wykonać zgodnie ze sztuką budowlaną. Zamurowania wykonać po rozbiórce warstw stropowych na niższej kondygnacji.

8.2.2. Wykonanie ścian działowych

Ściany działowe gr. 12cm projektuje się w systemie lekkiej zabudowy płyty gipsowo-kartonowej na szkielecie z kształowników z blachy ocynkowanej z wypełnieniem wełną mineralną.

8.2.3. Wzmocnienie istniejących stropów

Należy wykonać odkrywki w celu sprawdzenia przekrojów belek drewnianych oraz sprawdzenia nośności stropów. Następnie zgodnie z opinią techniczną w razie potrzeby wzmocnić strop poprzez dołożenie dodatkowych belek oraz wymianę istniejących elementów silnie skorodowanych biologicznie na nowe.

Elementy drewniane należy zaimpregnować preparatem chroniącym przed korozją biologiczną oraz zapewniającym ochronę p.pożarową.

8.2.4. Wzmocnienie nadproży okiennych i drzwiowych

Należy ocenić stan nadproży okiennych i drzwiowych. Na podstawie opinii stanu technicznego wzmocnić wskazane nadproża np. poprzez spinanie na pęknięciach.

8.2.5. Schody

Wymiana istniejących schodów zabiegowych, na nowe drewniane na wzór schodów istniejących.

8.2.6. Wzmocnienie konstrukcji dachowej

Należy szczegółowo sprawdzić stan techniczny całej więźby dachowej. Ocenia się wstępnie, wymianę ok. 30% istniejących elementów konstrukcji dachu. W tym celu należy odkryć krokwie i dokonać oględzin elementów konstrukcji - zgnite, zmurszałe wymienić – pozostałe wzmocnić.

Wymieniane elementy więźby dachowej zaimpregnować środkami owadobójczymi i przeciwpożarowymi.

Należy ułożyć nowe pełne deskowanie, zaizolować dach papą i ułożyć nowy ruszt z łąt i kontrłąt pod dachówki.

Pokrycie dachu przewidziano do wymiany z wykorzystaniem dachówki ceramicznej typu odpowiadającego oryginalnej dachówce budynku

Podbitka dachowa do wymiany na wzór istniejącej.

8.2.7. Kominy i przewody wentylacyjne

Kominy do renowacji na całej wysokości – uzupełnienie ubytków i spoin. Ponad dachem pełna renowacja komina – należy przewidzieć rozbiórkę i ponowne wykonanie części komina ponad połacią dachową z wykorzystaniem istniejącego materiału.

Wentylacja grawitacyjna z istniejących przewodów.

8.2.8. Izolacje

- **Izolacje przeciwwilgociowe**

Skuteczność i trwałość wykonanych izolacji w dużej mierze zależy od przyjęcia poprawnej technologii napraw istniejących murów. W związku z powyższym należy wykonać badania techniczne określające stopień zawilgocenia, zasolenia (sole mogły osłabić pierwotne właściwości wytrzymałościowe murów) i zagrzybienia istniejących ścian. Należy też zwrócić uwagę na istniejące warunki gruntowe.

W oparciu o wykonane badania i oględziny należy dobrać odpowiednią technologię osuszania, odsalania i odgrzybiania murów. Przyjętą technologię należy uzgodnić ze służbami konserwatorskimi.

Proponuje się :

- Wykonanie izolacji przeciwwilgociowych metodą iniekcji;
- Osuszanie pomieszczeń sprzętem specjalistycznym;
- Odgrzybianie i zabezpieczanie przed zagrzybieniem;
- Wykonanie tynków renowacyjnych.
- wykonanie izolacji przeciwwilgociowej podłogi na gruncie z dwóch warstw papy termozgrzewalnej;
- wykonanie izolacji przeciwwilgociowej podłóg na pozostałych kondygnacjach (folia budowlana 0,2 mm)
- w pomieszczeniu mokrym (WC) zastosować izolację przeciwwilgociową „SUPERFLEX”, następnie wyłożyć terakotę na kleju elastycznym.
- w dachu stosować papę ułożoną na deskowaniu.
- **Izolacje cieplne**
  - Dach ocieplić wełną mineralną gr. 15-20 cm, pozostawiając min. 2 cm przestrzeni wentylacyjnej. (Decyzja o ociepleniu dachu jest zależna od warunków wydanych przez Konserwatora).
- **Izolacje ogniochronne**

Elementy drewniane zaimpregnować środkami ochrony przeciwpożarowej np. FOBOS M4.

8.2.7. Stolarka okienna

Całkowita wymiana stolarki okiennej na drewnianą z powtórzeniem istniejącej formy.

UWAGA: Przed przystąpieniem do wykonania stolarki należy dokładnie wymierzyć otwory okienne i podać u producenta wymiary z natury.

8.2.8. Stolarka drzwiowa

Całkowita wymiana stolarki drzwiowej na drewnianą:

- Drzwi zewnętrzne – drewniane, powtórzyć istniejącą formę wymienianych drzwi.
- Drzwi wewnętrzne, drewniane, powtórzyć istniejącą formę wymienianych drzwi.
- Drzwi do wc, drewniane z otworami wentylacyjnymi.

UWAGA: Przed przystąpieniem do wykonania stolarki należy dokładnie wymierzyć otwory drzwiowe i podać u producenta wymiary z natury.

8.3 Roboty wykończeniowe

8.3.1 Podłogi i posadzki

Posadzki

Przewidziano wymianę ok 50-60% istniejącej deski podłogowej.

Nowe posadzki:

- w piwnicy, posadzki betonowe
- w holu wejściowym - gres o IV klasie ścieralności
- w wc – terakota
- w pozostałych pomieszczeniach stosować deski podłogowe

8.3.2 Tynkowanie

Przewidziano wymianę ok 70% istniejących tynków wewnętrznych, na tynki wapienne odpowiadające tynkom istniejącym .

8.3.3 Wykończenia ścian

Do wysokości 1,5m, ściany holu wejściowego i klatki schodowej– lamperie, okładzina mozaikowa

Przy umywalkach ściany wyłożyć glazurą na wzór istniejącej.

Kolorystyka i wykończenie ścian w pomieszczeniach zostanie ustalona ostatecznie po badaniach stratygrafii i decyzji Konserwatora Zabytków.

8.3.4 Elewacje, tynki zewnętrzne

- Renowacja wszystkich tynków zewnętrznych, gzymsów i detali, zachowując całkowicie dawny wygląd elewacji budynku. Rodzaj i kolor tynków do ustalenia

po badaniach stratygraficznych z ustaleniem kolejnych faz kolorystycznych i decyzji Konserwatora Zabytków.

- Wymiana obróbek blacharskich oraz zamontowanie nowych rynien i rur spustowych z blachy miedzianej.

8.3.5 Wyposażenie pomieszczeń

Wyposażenie pomieszczeń - propozycja aranżacji pomieszczeń na rysunkach architektury.

Do aranżacji należy stosować tradycyjne meble oraz elementy wyposażenia, wykonane z tradycyjnych materiałów (drewno, porcelana, płótno).

9. Instalacje wewnętrzne

- Przewidziano wymianę instalacji w budynku:
  - elektrycznych
  - sanitarnych
  - gazowych
- wykorzystanie istniejącej wentylacji grawitacyjnej
- projektowane instalacje:
  - ogrzewanie : przewiduje się ogrzewanie centralne budynku piecem gazowym z zamkniętą komorą spalania.

Istniejące piece kaflowe do zachowania i renowacji, przy zablokowaniu możliwości użytkowania

- teletechniczna – obiekt monitorowany, Internet, instalacja sieci komputerowej

9. UWAGI

Wszystkie rozwiązania przestrzenne, funkcjonalne oraz detale architektoniczne wymagają zgody Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków i muszą być wykonywane na podstawie zatwierdzonego programu prac konserwatorskich.

Wszelkie prace budowlane należy wykonywać zgodnie z zasadami BHP, sztuką budowlaną obowiązującymi w Polsce Normami budowlanymi i wykonawczymi oraz obecną wiedzą techniczną. Wszystkie materiały użyte do realizacji obiektu muszą posiadać atesty stwierdzające ich przydatność w budownictwie.

Opracował

mgr. inż. arch. Marian Ceynowa